

Naturverdier i Stavåna i Norddal kommune

Oppdatering av kunnskapsgrunnlaget i forbindelse med planlagt kraftverk

Torbjørn Høitomt

Naturverdier i Stavåna i Norddal kommune - Oppdatering av kunnskapsgrunnlaget i forbindelse med planlagt kraftverk

Forfatter: Torbjørn Høitomt

Publisert: 10. 09.2021

Antall sider: 16 sider + vedlegg

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Tafjord Kraft AS

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Høitomt, T. 2021. Naturverdier i Stavåna i Norddal kommune - Oppdatering av kunnskapsgrunnlaget i forbindelse med planlagt kraftverk. Biofokus-rapport 2021-017. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Foss i Stavåna / Elva rett nedenfor planlagt inntak / Granplantefelt langs elva/ Vegetasjon i fossesprutsone/ Vegetasjon langs elva. Foto: Torbjørn Høitomt

Biofokus rapport 2021–017

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-001-4

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra Tafjord Kraft AS foretatt naturfaglige registreringer i Stavåna i Norddal kommune i forbindelse med et planlagt kraftverk. Arbeidet er en supplering av tidligere arbeid utført i 2010. Eljar Brunvall har vært vår kontaktperson hos oppdragsgiver. Torbjørn Høitomt har vært prosjektansvarlig og ansvarlig for utarbeiding av rapport. Vi vil takke Tafjord Kraft AS for godt samarbeid og Perry G. Larsen for nyttige innspill fra sin kartlegging i området i 2010.

Dokka, 10.09.2021

Torbjørn Høitomt

Figur 1: Bekkekløftmiljø i nedre deler av undersøkelsesområdet.

Sammendrag

Biofokus har på oppdrag fra Tafjord Kraft AS utført en supplerende undersøkelse av biologiske verdier langs Stavåna i Norddal kommune. Undersøkelsene supplerer tilsvarende arbeid gjort av Holtan og Larsen (2010). Det har skjedd en utvikling på metodefronten siden 2010 og arbeidet resulterte derfor i avgrensing av noen nye og oppdatering av gammel naturtypeavgrensning i området. Totalt er nå to fosse-enger og to bekkekløftlokaliteter avgrenset i området. Det ble gjort noen nye artsfunn i området, men det er ikke påvist rødlistearter. Det er også foretatt ny konsekvensvurdering for deltemaene naturtyper og rødlistearter. Naturverdiene er vurdert som middels store, mens antatt påvirkningsgrad er vurdert til «noe forringet». Fra dette utledes konsekvensgraden «noe negativ konsekvens» (-). Usikkerheten i vurderingene vurderes totalt sett som lav, og det er tatt høyde for at uoppdaget mangfold kan forekomme i utilgjengelige deler av området.

Figur 2: I tillegg til de to fossene som har avgrensete fossesprutsoner knyttet til seg, finnes en tredje, midtre foss. Den danner ingen fossesprutsoner og er dermed ikke skilt ut som egen naturtype. Foto: Biofokus/Torbjørn Høitomt.

Innhold

1	Innledning	6
1.1	Bakgrunn	6
1.2	Metode	6
1.3	Undersøkelsesområde	6
2	Feltarbeid	7
3	Resultater	8
3.1	Naturtyper	8
3.2	Artsmangfold/Rødlistearter	9
3.3	Fremmede arter	10
3.4	Oppsummering av naturverdier	10
4	Konsevensvurdering	11
5	Usikkerhet	13
6	Referanser	16
	Vedlegg	17

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

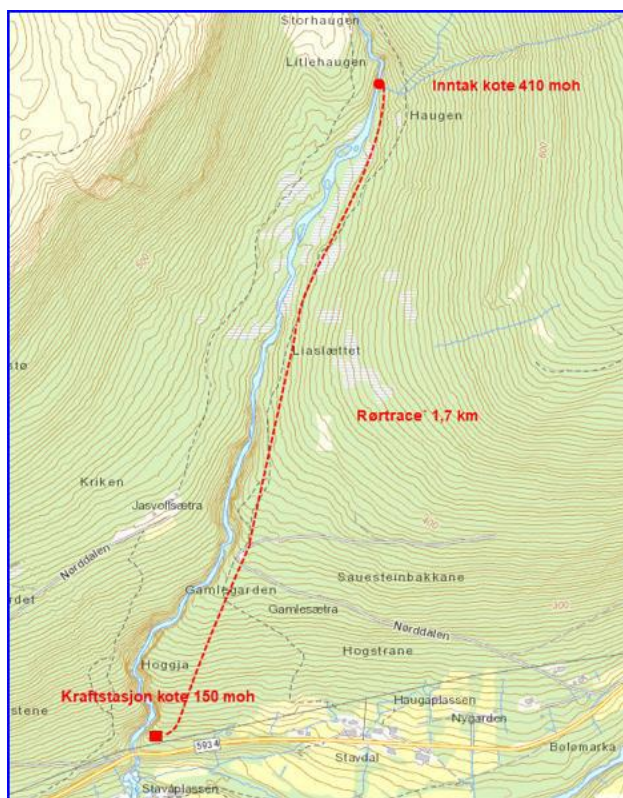
Tafjord kraft AS ønsket en oppdatert vurdering av naturverdiene i forbindelse med planlagt bygging av kraftverk i Stavåna. Ønsket om oppdatert kunnskap skyldes flere forhold. Det er 11 år siden Holtan og Larsen (2010) leverte sin rapport. Siden den tid har det skjedd oppdateringer på metodefronten, rødlistene har blitt revidert 2 (snart 3) ganger og planene for utbyggingen er justert noe. For utfyllende generell informasjon om området henvises det til Holtan og Larsen (2010).

1.2 Metode

Foreliggende notat inneholder utfyllende informasjon om forekomst av naturtyper og rødlistearter innenfor det aktuelle området. Det er også gjort en ny konsekvensvurdering for aktuelle tema. Naturtyper er avgrenset etter DN-håndbok 13 (1999, rev. 2007). Rødlistekategorier følger Norsk rødliste for naturtyper fra 2015 (Artsdatabanken 2015) og Norsk rødliste for naturtyper fra 2018 (Artsdatabanken 2018). Selve konsekvensvurderingen er foretatt etter Miljødirektoratets veileder

1.3 Undersøkellesområde

Undersøkellesområdet omfatter vassdraget fra rett nedenfor planlagt kraftstasjon på kote 150 og opp til planlagt inntak på kote 410. I nedre deler omfattes selve elvekløfta samt et lite stykke videre oppover fra «brekket». I øvre deler flater dalen mer ut og her er om lag 100 meter på hver side av elva undersøkt. Det samme gjelder inntaksområde, kraftstasjon og rørgate, der en buffersone på om lag 100 meter er undersøkt. Punktene for både planlagt inntak og kraftstasjon er flyttet noe sammenlignet med planene slik de forelå i 2010, uten at dette har fått særlig stor betydning for undersøkelsesområdet. Den største endringen er at inntaket er flyttet 25 høydemeter høyere opp.

Figur 3: Oversiktskart utarbeidet av Tafjord Kraft AS som viser berørt elvestrekning mellom inntak og kraftstasjon, samt omtrentlig plassering av rørgate.

2 Feltarbeid

Den berørte elvestrekningen og influensområdene for øvrig ble befart av Biofokus v/Torbjørn Høitomt i løpet av en lang feltdag medio juli 2021.

Det ble gjort en grundig undersøkelse av moser og mer generelle naturtypeverdier i dalen med særlig vekt på arealer langs elva i de delene potensialet for naturtyper og rødlistede arter ble oppfattet som størst. Karplanter og lav er undersøkt med fokus på rødlistearter med antatt potensial for forekomster i influensområdet. Invertebrater er ikke kartlagt, men disse artsgruppene potensial er bakt inn i naturtypelokalitetene og verdisettingen av disse. Hele den delen av influensområdet som er tilgjengelig vurderes som godt kartlagt.

Vassdragsnære arealer, enten i vann, i flomsonen eller arealer som sikkert eller trolig påvirkes av fuktigheten fra elva ble sammen med arealer som er planlagt utsatt for fysiske inngrep prioritert høyest. Langs en elvestrekning på nærmere to kilometer vil det være muligheter for å overse enkelte arter, og det kan være at enkelte rødlistearter er oversett. Vår vurdering er imidlertid at potensialet for rødlistede arter generelt sett er lavt i dette området, og at sikkerheten i de videre vurderingene i denne rapporten er god.

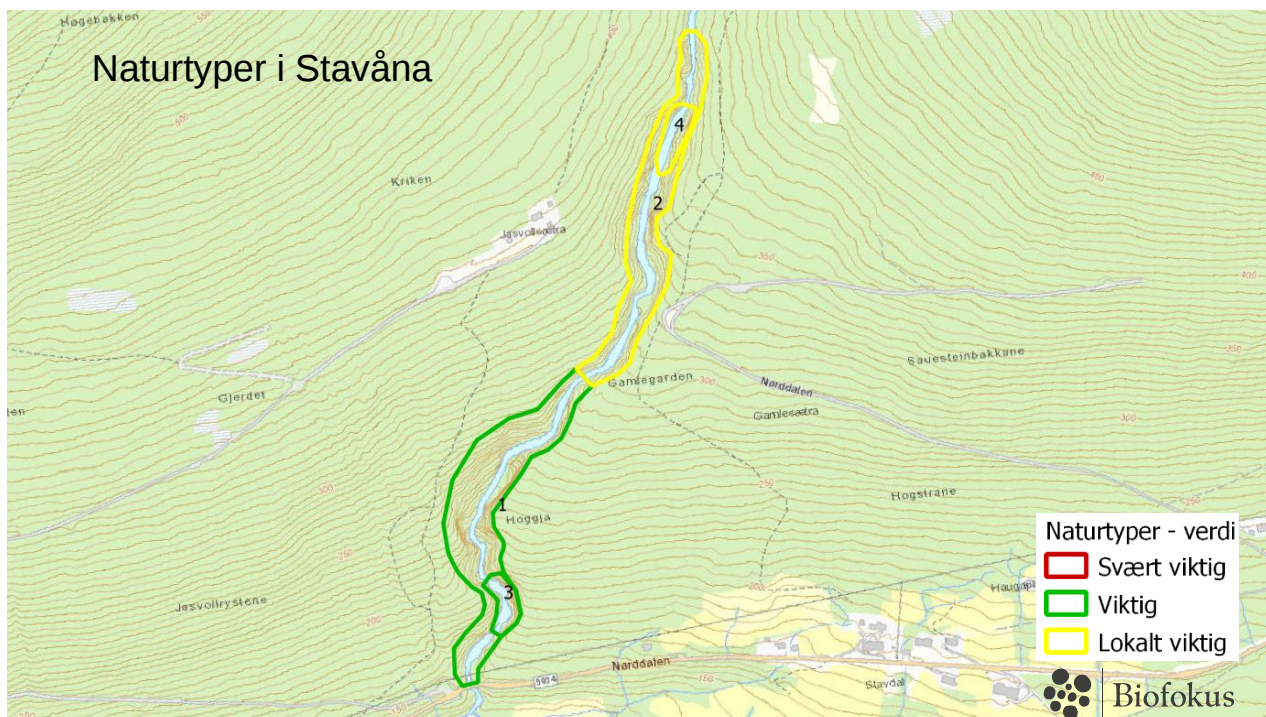
3 Resultater

3.1 Naturtyper

Etter feltarbeidet i 2021 er det registrert fire naturtyper innenfor influensområdet. To fossesprutsoner er skilt ut. I tillegg er den gamle lokaliteten til Holtan og Larsen (2010) delt i to siden verdiene er høyere i nedre deler enn i øvre. Den nedre av de to fossesprutsonene er velutviklet og har ganske store innslag av typisk fossesprutpåvirket vegetasjon for regionen. Den er også så stor at den vurderes som viktig (B-verdi). Den øvre fossesprutsonen er vurdert som noe mindre verdifull, også denne er nokså stor og med god tilstand. Den vurderes derfor også som viktig (B-verdi). Begge de to fossesprutsonene har innslag av både fosse-eng og fosseberg, men fosse-eng forekommer vanligst. Begge disse to naturtypene i fossesprutsoner er rødlistet som VU – sårbar. I naturbase ligger en lokalitet med bekkekløft og bergvegg som er datert til 2001 og videre nevnt i rapporten om naturtyper i Stordal skrevet av Jon Bjarne Jordal (2005). Holtan og Larsen (2010) forslår å utvide denne lokaliteten nesten opp til Liaslætte. De oppjusterer samtidig verdien til viktig (B-verdi). Etter kartleggingen i 2021 er verdi B (viktig) beholdt på nedre deler av bekkekløfta, det vil si fra om lag kote 280 og ned til brua ved Fv. 5934. Den øvre delen opp til om lag kote 360 er vurdert som lokalt viktig (C-verdi). Dette skyldes hovedsakelig at kløfta er noe mindre markert her, at innslaget av fuktrevende arter er lavere og at forekomsten av innspredd gran er større. Mer utfyllende naturtypebeskrivelser finnes i vedlegg 1.

Tabell 1: Oversikt over kartlagte naturtyper i Stavåna per. 1.9.2021.

Lokalitetsnr	Lokalitetsnavn	Naturtype	Areal	Verdi
1	Stavånas bekkekløft, nedre	Skogsbekkekløft (lavlands-lauvskogsbekkekløft)	26,3 daa	B
2	Stavånas bekkekløft, øvre	Skogsbekkekløft (lavlands-lauvskogsbekkekløft)	21,6 daa	C
3	Stavåna v/ Hoggja	Fosse-eng (intermediær fosse-eng)	2,3 daa	B
4	Stavåna S for Liaslættet	Fosse-eng (intermediær fosse-eng)	2,7 daa	C

Figur 4: Oversikt over naturtypelokaliteter innenfor influensområdet til planlagt kraftverk i Stavåna. Lokalitet 1 og 3 i nedre deler er gitt verdi B - viktig, mens lokalitet 2 og 4 i øvre deler er gitt verdi C – lokalt viktig.

3.2 Artsmangfold/Rødlistearter

Artsmangfoldet innenfor undersøkelsesområdet i og ved Stavåna er som forventet topografi, geografisk beliggenhet og berggrunn tatt i betraktning. Tresjiktet domineres av boreale lauvtrær, der bjørk over store arealer dominerer helt. Rogn, hegg, gråor, osp og furu finnes også spredt og lokalt ganske vanlig. I tillegg finnes store plantasjer med gran på begge sider av elva. På vestsida av bekkekløftas midtre deler er et stort område med granskog avvirket for noen år siden, men fortsatt står en kant igjen helt ut mot kanten av kløfta. Fra denne og andre granfelt i området sprer gran seg ned i kløfta og innover i dalen. Gran ble observert helt opp til punktet for planlagt inntak. Vegetasjonen er flere steder frodig, dominert av vidt utbredte arter i svak lågurt- og høgstaudetyper i tilknytning til kløfta. I tørrere terreng oppå kantene dominerer regiontypisk blåbærskog. Arealene rundt kløfta og videre oppover langs elva fra der kløftetopografien gradvis forsvinner, er tydelig påvirket av tidligere tiders beitebruk. Mindre arealer med gjenværende kulturmarkvegetasjon finnes som små flekker. Her vokser blant annet harerug, kattefot, smalkjempe, småengkall og brudespore. Det vises for øvrig til naturtypebeskrivelsene i vedlegg 1 og til Holtan og Larsen (2010) for mer detaljert informasjon om karplantemangfoldet i området.

Mosefloraen i området ble nokså grundig undersøkt av Holtan og Larsen (2010). Perry G. Larsen er en dyktig bryolog og en fylldig artsliste ble publisert i Artsobservasjoner. Undersøkelsene i 2021 avdekket naturlig nok noen flere arter, men ingen rødlistede arter ble funnet. Mest interessant var funn av et knippe oseaniske arter i den nedre fossesprutsonen. Her ble gullhårmoser og glanssåtemoser påvist, sammen med et knippe noe kalkkrevende arter som bleikkrylmoser, stivlommemoser og bergstjernemoser. Utover dette ble det knapt påvist mose- eller lavararter som indikerer høyere kalkinnhold enn intermediære forhold innenfor undersøkelsesområdet.

Holtan og Larsen (2010) omtaler lavfloraen som dårlig utviklet. Undersøkelsene i 2021 støtter opp om denne konklusjonen. Det ble ikke funnet lav, verken stein- eller vedboende arter av interesse i tilknytning til vassdraget. Forfatteren av denne rapporten er ingen laveksperter, men det er helt tydelig at miljøene som må være til stede for å kunne finne de fleste sjeldne og trua artene lav knyttet til vassdrag, mangler.

Det vil alltid, og særlig i uveisomme områder som deler av Stavåna er, kunne være arter som er oversett. Kunnskapen vi har om arters region- og habitattilknytning tilsier imidlertid at potensialet for sjeldne og trua karplanter, lav og moser med en eller annen vassdragstilknytning bør vurderes som lavt. Potensialet vurderes heller ikke som særlig stort på arealene der det er planlagt fysiske inngrep som rørgate eller kraftstasjon.

3.3 Fremmede arter

Det vokser mye innplantet gran i området. På den ene siden gjør dette at inngrepene i forbindelse med rørgate og kraftstasjon ikke vil berøre intakt natur i særlig stor grad. På den annen side sprer denne grana seg inn i de avgrensede naturtypelokalitetene. Mange av småtrærne vil trolig av ulike årsaker ikke vokse opp til store trær, men miljøet vil etter hvert få et langt større innslag av gran enn i dag. Ingen andre fremmede arter enn gran ble påvist.

3.4 Oppsummering av naturverdier

Verdivurderingen inkluderer alle naturverdier som befinner seg innenfor det man løst definerer som influensområde. I dette tilfellet dreier det seg om vannveien, rørgatetrasé, samt inntak og stasjonsområde med en omsluttende buffersone på om lag 100 meter. Vurderingen av verdi er for øvrig helt uavhengig av tiltakets art.

Stavåna ligger i en region der mangfoldet av fuktighetskrevede arter generelt er lav. Mange av artene som finnes i kyststrøk fra Rogaland til Sogn, mangler eller er svært sjeldne i Møre og Romsdal. Potensialet for sjeldne og trua vassdragstilknyttede arter i denne regionen henger derfor for det meste på områder med rikere berggrunn. I Stavåna er berggrunnen sur og man kan derfor ikke forvente et stort mangfold av rødlistede arter. De få som kunne tenkes å forekomme ble ikke påvist, og det er lite trolig at de er representert i området med noe annet enn små enkeltforekomster. Selv om det trolig finnes andre bekkekløftlokaliteter med høyere verdi også på sur berggrunn i regionen, framstår Stavåna som en velutviklet skogsbekkekløft med regional verdi. Topografien er ikke ekstrem, men variert. Eksponeringen er mest sørvestlig, men mer stabilt fuktige partier finnes spredt, særlig i tilknytning til små fosser. Det mange granplantefeltene i umiddelbar nærhet trekker helhetsinntrykket noe. Det er plantet helt ut på kløftekanten på begge sider av kløfta, enkelte steder også litt nedover i kløfteskråningen. Enda verre er den pågående spredningen av gran inn i kløfta. Innspredd gran er observert på hele strekningen fra fylkesveien og inn til planlagt inntak.

Det som finnes av nevneverdige naturverdier finnes stort sett innenfor de fire naturtypelokalitetene. På strekningen fra der kløftetopografien opphører og innover til planlagt inntak, dominerer noe

kulturpåvirket bjørkedominert skog på frisk blåbærmark. Enkelte mindre partier med kulturmarksvegetasjon inngår spredt. Disse indre delene ligger imidlertid et godt stykke på tyngre tekniske inngrep som veier og større installasjoner, og forekomsten av gran er fortsatt ganske beskjeden her. Dalen innover her er derfor et stykke intakt hverdagsnatur med tydelige spor etter tidligere tiders beitebruk.

4 Konsevensvurdering

Konsevensvurderingen er foretatt Miljødirektoratet sin digitale veileder (Miljødirektoratet 2020).

Verdi

Det er avgrenset 4 naturtypelokaliteter innenfor influensområdet, hvorav to er gitt verdi B (viktig) og to er gitt verdi C (lokalt viktig). Naturtypen fosse-eng er oppført som VU – sårbar på Norsk rødliste for naturtyper 2018. I henhold Miljødirektoratet (2021) skal alle områder med forekomst av sårbare naturtyper med verdi B eller C gis «stor verdi eller høy forvaltningsprioritet». Dette betyr i praksis at alle fossesprutsoner uansett størrelse, verdi og geografisk beliggenhet skal verdsettes med minimum stor verdi. Siden vi her befinner oss i en region med lavt potensial for sjeldne og trua arter knyttet til fossesprutsoner, velger vi å justere ned verdien med ett hakk. **Deltoma naturtyper gis derfor middels verdi eller forvaltningsverdi.**

Det er, med unntak av alm (VU), ikke påvist rødlistearter i området. Med tanke på berggrunnsforhold, eksposisjon og regional beliggenhet vurderes potensialet for sjeldne og trua arter som lavt. Man må regne med at det kan forekomme små populasjoner av noen få rødlistede, vassdragstilknyttede arter, men dette er ikke nok til å heve verdien på dette deltemaet. **Deltoma rødlistearter (økologiske funksjonsområder for arter) gis noe verdi.**

Den samlete verdien for tema terrestrisk naturmangfold vurderes som middels.

Påvirkning

Naturtypen elvevannmasser (akvatisk type som ikke er en del av vurderingen videre) er vurdert som nær truet (NT) og naturtypen fosseberg er vurdert som sårbar (VU). Begge disse typene har kraftutbygging som sentral påvirkningsfaktor. Deler av Fjord kommune (Tafjord-området) er fra tidligere sterkt berørt av kraftutbygging og den samlete belastningen (jfr. NML &10) i østlige deler av kommunen er svært høy. Lenger vest er påvirkningen lavere og etter hva vi kan lese ut fra NVE sitt digitale Atlas (NVE 2021), er Dyrkorn kraftverk eneste utbygging vest for Tafjord-området. I nabokommunene Stranda er imidlertid belastningen større.

Alle de fire naturtypelokalitetene som er avgrenset innenfor influensområdet, er i utgangspunktet sterkt knyttet til vannstrengen og vannføringa i elva. De to fossesprutsonene vil, med foreliggende planer for vannføringsreduksjon, bli sterkt berørt av tiltaket. Mindre deler av bekkekløftlokalitetene for øvrig vil også trolig bli negativt påvirket. Store deler av bekkekløftarealet er imidlertid preget av en type vegetasjon som i ingen eller ubetydelig grad blir påvirket av redusert vannføring.

Vegetasjonssammensetningen i fossesprutsonene og i andre særlig humide partier langs elva vil trolig bli forandret. I Stavånas tilfelle er sammensetningen i disse humide miljøene preget av vanlige og vidt utbredte arter, der så å si alle artene også finnes i tørrere miljøer. Det må i denne sammenheng likevel tillegges noe vekt at arealer med fossesprutpåvirkning i seg selv har en verdi. Selv om det ikke finnes indikasjoner på forekomst av rødlistede arter de to fossesprutsonene langs Stavåna, kan man ikke utelukke at arealene inneholder sjeldent eller truet mangfold i artsgrupper som tradisjonelt ikke inkluderes i undersøkelsene. Slike hensyn er inkludert i naturtypeverdien og må i viss grad også inkluderes i vurderingen av påvirkning.

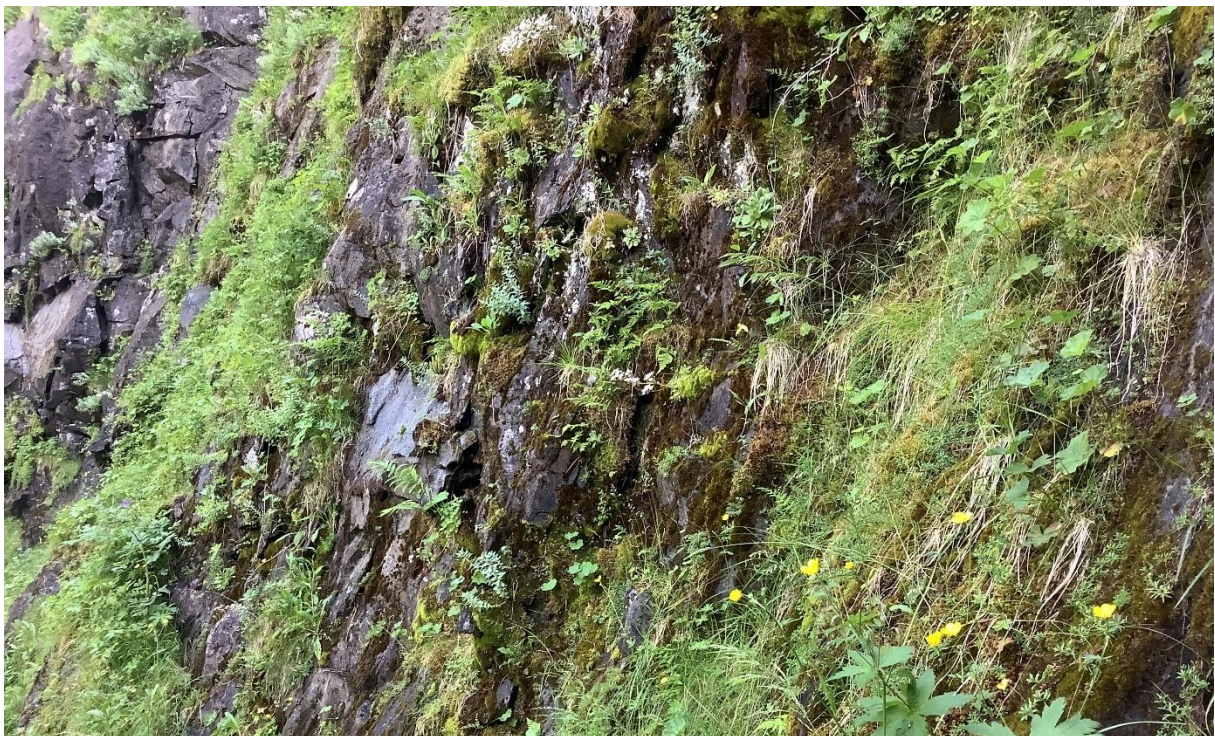
Den sannsynlige påvirkningsgraden vurderes som noe forringet for tema naturtyper.

Den sannsynlige påvirkningsgraden vurderes som ubetydelig endring for tema rødlistearter.

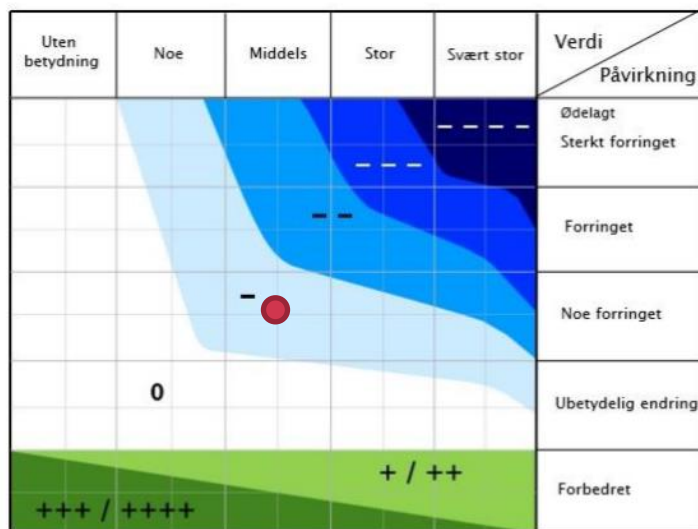
Totalt sett vurderes påvirkningsgraden for de to deltemaene til noe forringet.

Konsekvens

Men den kunnskapen som foreligger nå, er det vurdert at det planlagte inngrepet vil få konsekvensgrad for naturverdiene i Stavåna tilsvarende **- (noe negativ konsekvens)**. Plasseringen er i øvre deler av klassen/kategorien, men et utarmet artsmangfold og mangel på spesialiserte artssamfunn i humide miljøer gjør at konsekvensgraden ikke vurderes høyere.

Figur 5: Innslag av litt mer kravfull vegetasjon på berg i ved fossesprutsona til den nedre fossen i Stavåna. Foto: Biofokus/Torbjørn Høitomt.

Figur 6-6 Konsekvensvifta. Konsekvensen for et delområde framkommer ved å sammenholde grad av verdi i x-aksen med grad av påvirkning i y-aksen. De to skalaene er glidende.

Skala	Konsekvensgrad	Forklaring
----	4 minus (---)	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for delområdet. Gjelder kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
---	3 minus (--)	Alvorlig miljøskade for delområdet.
--	2 minus (-)	Betydelig miljøskade for delområdet.
-	1 minus (-)	Noe miljøskade for delområdet.
0	Ingen/ubetydelig (0)	Ubetydelig miljøskade for delområdet.
+ / ++	1 pluss (+) 2 pluss (++)	Miljøgevinst for delområdet: Noe forbedring (+), betydelig miljøforbedring (++)
+++ / ++++	3 pluss (+++) 4 pluss (++++)	Benyttelse i hovedsak der delområder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdikning som følge av tiltaket.

Tabell 6-3 Skala og veiledning for konsekvensvurdering av delområder.

Figur 6: Konsekvensvurdering for naturverdiene knyttet til deltemaene naturtyper og rødlistearter i Stavåna. Konsekvensgrad vurderes til noe miljøskade for delområdet (--) markert med rødt i diagrammet. Merk at hele influensområdet er behandlet som ett delområde i denne sammenheng. Konsekvensgraden for delområdet er dermed identisk med samlet konsekvensgrad. Samlet konsekvensgrad blir noe negativ konsekvens.

5 Usikkerhet

Usikkerhet kan angis som et intervall som viser den teoretiske spennvidden i vurderingene for verdi, påvirkning og konsekvens. For verdidelen vurderes usikkerheten som nokså lav. Det er lite sannsynlig at naturtyper er oversett og verdivurderingene er relativt sikre. Det er noe større usikkerhet knyttet til rødlistearter, men vår kunnskap til regionen tilsier at potensialet for rødlistede, vassdragstilknyttede arter er lavt for alle relevante grupper. Usikkerheten gjør at mulig verdi for verdi spenner fra moderat til stor.

Når det gjelder påvirkning-/omfangsvurderingene er det noe større usikkerhet. Vi vet ikke sikkert hvordan tiltaket egentlig vil påvirke de registrerte naturverdiene. Vi forholder oss imidlertid til best tilgjengelig kunnskap fra det omfattende arbeidet med kartlegging av bekkekløfter i ulike sammenhenger, deriblant andre småkraftundersøkelser. Usikkerheten i påvirkning spenner slik vi

vurderer det fra nedre sjikt av noe forringet til midtre sjikt av betydelig forringet. Vi har valgt å legge oss midt i intervallet da det ikke er noe som taler for eller imot en justering verken den ene eller andre veien. Dette som resultat av en forsiktig føre-var vurdering, noe Naturmangfoldloven også krever.

Konsekvensen ligger dermed etter all sannsynlighet innenfor intervallet 1- til 2--. Etter vår vurdering vil de planlagte inngrepene i Stavåna mest sannsynlig føre til konsekvensgrad 1- (noe miljøskade).

Figur 7: Fra den nedre fossen i Stavåna, med deler av fossesprutsona nede til høyre i bildet. Foto: Biofokus/Torbjørn Høitomt.

Figur 8: Deler av Stavånas bekkekløft er temmelig markert og med flere mindre fosser. Foto: Biofokus/Torbjørn Høitomt.

6 Referanser

Artsdatabanken (2018). Norsk rødliste for naturtyper 2018.

<https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper - Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13 2.utgave 2006 (oppdatert 2007) (delvis revidert 2014).

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.

<https://www.artsdatabanken.no/Rodliste>

Holtan, D. & Larsen, P.G. 2010. Stavåna småkraftverk. Virkninger på biologisk mangfold. 21 s.

Jordal, J. B. et al. 2005. Kartlegging av naturtyper i Stordal kommune. Rapport J. B. Jordal nr. 1-2005. 111 s. + kart.

Miljødirektoratet 2020. Veileder M-1941. Konsekvensutredninger og klima og miljø.

<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/konsekvensutredninger/>

NVE 2021. <https://atlas.nve.no/Html5Viewer/index.html?viewer=nveatlas#>

Vedlegg

Naturtypebeskrivelser

1

Lokalitet: Stavånas bekkekløft, nedre deler

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Fjord

Naturtype: Skogsbekkekløft (lavlands-lauvskogsbekkekløft)

Areal: 26,3 daa

Verdi: B - viktig

Undersøkt: Torbjørn Høitomt 12.7.2021

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Biofokus v/Torbjørn Høitomt i september 2021 basert på feltarbeid 12.7.2021. Arbeidet er utført på oppdrag fra Tafjord Kraft AS. Lokaliteten erstatter tidligere lokalitet fra Naturbase (Nørdredalen: Stavåna, BN00021638). Relevant informasjon fra Jordal m.fl. (2005) og Holtan & Larsen (2010) er inkludert i teksten. Både tekst og avgrensning er oppdatert etter feltarbeidet i 2021. Rødlistekategorier følger Norsk rødliste for arter 2015 og Norsk rødliste for naturtyper 2018. Kategorier for fremmede arter følger Fremmedartslista 2018. Verdisetting følger DN-håndbok 13 med oppdaterte faktaark fra 2014. Deler av lokaliteten er ikke kartlagt på grunn av vanskelig fremkommelighet.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på nordsiden av Nørddalen, mellom Jasvoll og Stavdal, om lag 7 km øst for Stordal sentrum i Fjord kommune i Møre og Romsdal. Lokaliteten omfatter den nedre halvdel av en markert bekkekløft som strekker seg oppover fra fylkesveien. Innen i avgrensningen finnes en fossesprutsone som er skilt ut som egen lokaliteten. I øvre deler grenser lokaliteten mot en ny bekkekløftlokalitet med lavere verdi. Berggrunnen i området er hovedsakelig fattig, bestående av gneis. Mindre felter med amfibolitt finnes spredt i omgivelsene og gir svært lokalt opphav til noe mer kalkkrevende vegetasjon.

Naturtyper, delnaturtyper og vegetasjonstyper: Lokaliteten omfattes av naturtypen skogsbekkekløft med utformingen lavlands-lauvskogsbekkekløft. Bjørk er dominerende treslag, men rogn, hegg, gråor, osp og furu finnes også spredt og lokalt ganske vanlig. I tillegg finnes store plantasjer med gran rett utenfor lokaliteten i øst, og en del gran har spredt seg inn i lokaliteten. Vegetasjonen er i all hovedsak dominert av lite kalkkrevende arter, men topografien og geografisk beliggenhet gjør at høgstaudevegetasjon dominerer i store deler av lokaliteten, særlig på veldig bratte og sigpåvirkete arealer. I øvre deler av kløftesidene blir vegetasjonen gradvis tørrere og går som oftest over i en ordinær blåbærtype. Blokker og bergvegger er for det meste sure og dominert av lite basekrevende og vidt utbredte mose- og lavsamfunn. Stedvis er imidlertid luftfuktigheten såpass høy og stabil at enkelte noe fuktighetskrevende arter inngår. Enkelte steder, der bergene påvirkes av rikere sigevann, finnes også innslag av enkelte mer basekrevende arter.

Artsmangfold: Det er ikke funnet rødlistede arter (med unntak av noe oppslag av alm (VU)). Noen fuktighetskrevede mosearter er påvist, men disse er omtalt under lokaliteten med fosse-eng som ligger inne i denne lokaliteten. Selv om deler av lokaliteten ikke er kartlagt, vurderes potensialet for sjeldne og trua arter som lavt, da vegetasjonssamfunnene i området oppfattes som heterogene i forhold til liten variasjon i berggrunn.

Fremmede arter: Det foregår en omfattende spredning av gran fra plantefeltene langs elva og ned/inn i bekkekløfta.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området er generelt sterkt menneskepåvirket gjennom planting av gran og omfattende beitebruk. Nede i de bratte delene av kløfta, har beitepåvirkningen trolig vært svakere. Det er plantet lite gran innenfor selve avgrensningen, men det skjer mye spredning fra omgivelsene.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten inngår som en del av Stavånas bekkekløft, som totalt huser fire naturtypelokaliteter.

Begrunnelse for verdisetting: Naturtypen inneholder en velutviklet bekkekløft med varierende kløftetopografi og forekomst av flere mindre fosser og stryk. Lokaliteten oppnår middels vekt på de fleste relevante parametere i henhold til faktaark for typen fra 2014. Mangel på rødliste- og indikatorarter, samt forekomst av innspredd gran trekker noe ned. En samlet vurdering gjør at lokaliteten vurderes som viktig (B-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Gran bør så langt det lar seg gjøre fjernes fra lokaliteten. Dette gir imidlertid ikke mening, så lenge det finnes store granplantasjer i omgivelsene.

2

Lokalitet: Stavånas bekkekløft, øvre deler

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Fjord

Naturtype: Skogsbekkekløft (lavlands-lauvskogsbekkekløft)

Areal: 21,6 daa

Verdi: C – lokalt viktig

Undersøkt: Torbjørn Høitomt 12.7.2021

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Biofokus v/Torbjørn Høitomt i september 2021 basert på feltarbeid 12.7.2021. Arbeidet er utført på oppdrag fra Tafjord Kraft AS. Lokaliteten erstatter en del av tidligere upublisert lokalitet beskrevet i Holtan & Larsen (2010). Relevant informasjon fra denne rapporten er inkludert i teksten. Rødlistekategorier følger Norsk rødliste for arter 2015 og Norsk rødliste for naturtyper 2018. Kategorier for fremmede arter følger Fremmedartslista 2018. Verdisetting følger DN-håndbok 13 med oppdaterte faktaark fra 2014. Størsteparten av lokaliteten var tilgjengelig og vurderes som godt kartlagt.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på nordsiden av Nørddalen, mellom Jasvoll og Stavadal, om lag 7 km øst for Stordal sentrum i Fjord kommune i Møre og Romsdal. Lokaliteten omfatter den øvre halvdel av en markert bekkekløft som strekker seg oppover fra fylkesveien. Inne i avgrensningen finnes en fossesprutsone som er skilt ut som egen lokaliteten. I nedre deler grenser lokaliteten mot en annen bekkekløftlokalitet med høyere verdi. Berggrunnen i området er hovedsakelig fattig, bestående av gneis. Mindre felter med amfibolitt finnes spredt i omgivelsene og gir svært lokalt opphav til noe mer kalkkrevende vegetasjon.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten omfattes av naturtypen skogsbekkekløft med utformingen lavlands-lauvskogsbekkekløft. Bjørk er dominerende treslag, men rogn, hegg, gråor, osp og furu finnes også spredt og lokalt ganske vanlig. I tillegg finnes store plantasjer med gran rett utenfor lokaliteten i sørøst, og en del gran har spredt seg inn i lokaliteten. Vegetasjonen er i all hovedsak dominert av lite kalkkrevende arter, men topografien og geografisk beliggenhet gjør at høgstaudevegetasjon dominerer i deler av lokaliteten, særlig på veldig bratte og sigpåvirkete arealer. I øvre deler av kløftesidene blir vegetasjonen gradvis tørrere og går som oftest over i en ordinær blåbærtype. Blokker og bergvegger er for det meste sure og dominert av lite basekrevende og vidt utbredte mose- og lavsamfunn. Stedvis er imidlertid luftfuktigheten såpass høy og stabil at enkelte noe fuktighetskrevende arter inngår. Enkelte steder, der bergene påvirkes av rikere sigevann, finnes også innslag av enkelte mer basekrevende arter.

Artsmangfold: Det er ikke funnet rødlistede arter. Noen fuktighetskrevende mosearter er påvist, men disse er omtalt under lokaliteten med fosse-eng som ligger inne i denne lokaliteten. Potensialet for sjeldne og trua arter som lavt, da vegetasjonssamfunnene i området oppfattes som heterogene i forhold til liten variasjon i berggrunn.

Fremmede arter: Det foregår en omfattende spredning av gran fra plantefeltene langs elva og ned/inn i bekkekløfta.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området er generelt sterkt menneskepåvirket gjennom planting av gran og omfattende beitebruk. Nede i de bratte delene av kløfta, har beitepåvirkningen trolig vært svakere. Det er plantet lite gran innenfor selve avgrensningen, men det skjer mye spredning fra omgivelsene.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten inngår som en del av Stavånas bekkekløft, som totalt huser fire naturtypelokaliteter.

Begrunnelse for verdisetting: Naturtypen inneholder en velutviklet bekkekløft med varierende kløftetopografi og forekomst av flere mindre fosser og stryk. Lokaliteten oppnår lav til middels vekt på de fleste relevante parametere i henhold til faktaark for typen fra 2014. Mangel på rødliste- og indikatorarter, samt forekomst av innspredd gran trekker noe ned. En samlet vurdering gjør at lokaliteten vurderes som lokalt viktig (C-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Gran bør så langt det lar seg gjøre fjernes fra lokaliteten. Dette gir imidlertid ikke mening, så lenge det finnes store granplantasjer i omgivelsene.

Lokalitet: Stavånas ved Hoggja

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Fjord

Naturtype: Fosse-eng (intermediær fosse-eng)

Areal: 2,3 daa

Verdi: B - viktig

Undersøkt: Torbjørn Høitomt 12.7.2021

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Biofokus v/Torbjørn Høitomt i september 2021 basert på feltarbeid 12.7.2021. Arbeidet er utført på oppdrag fra Tafjord Kraft AS. Lokaliteten overlapper med en bekkekløftlokalitet som dekker nedre deler av Stavånas bekkekløft. Rødlistekategorier følger Norsk rødliste for arter 2015 og Norsk rødliste for naturtyper 2018. Kategorier for fremmede arter følger Fremmedartslista 2018. Verdisetting følger DN-håndbok 13 med oppdaterte faktaark fra 2014. Sentrale deler av lokaliteten var greit tilgjengelig og lokaliteten som helhet vurderes som godt kartlagt, selv om bratte partier ikke er grundig artskartlagt.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på nordsiden av Nørddalen, mellom Jasvoll og Stavdal, om lag 7 km øst for Stordal sentrum i Fjord kommune i Møre og Romsdal. Denne fosse-enga ligger om lag 100 meter oven for fylkesveien. Berggrunnen i området er hovedsakelig fattig, bestående av gneis. Mindre felter med amfibolitt finnes spredt i omgivelsene og gir svært lokalt opphav til noe mer kalkkrevende vegetasjon. Sprutsonen ved denne fossen er såpass velutviklet at det er grunnlag for krevende fossesprutvegetasjon både på berg/stein og på bakken.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten omfattes av naturtypen fosse-eng med utformingen intermediær fosse-eng. I tillegg inngår en del intermediært fosseberg i lokaliteten. Vegetasjonen er i all hovedsak dominert av lite basekrevende arter, men vannspruten ser ut til å anrike vegetasjon både på bakken og på blokker/berg. En del av artene som er påvist i denne lokaliteten er derfor litt mer kalkkrevende enn det man finner i kløfta for øvrig.

Artsmangfold: Det er ikke funnet rødlistede arter, men det er påvist et lite knippe fuktighetskrevende arter, som så langt inn i fjordene kun er knyttet til svært humide lokaliteter. De mest interessante er glanssåtemose *Campylopus gracilis* og gullhårmose *Brautelia chrysocoma*. Av litt mer kalkkrevende arter finnes bleikkrylmose *Plagiobryum zieri*, bergstjernemose *Campylium protensum*, skjøtmose *Marchantia quadrata* og åregrønnever *Peltigera leucophlebia*. Av karplanter kan gulsildre, stjernesildre, rosenrot, fjellsyre, fjellmarikåpe, skogstorkenebb og hvitbladtistel nevnes.

Fremmede arter: Ingen registrert.

Bruk, tilstand og påvirkning: Omgivelsene er generelt sterkt menneskepåvirket gjennom planting av gran og omfattende beitebruk, men inne i fossesprutsonen er påvirkningsgraden fra beite trolig lav.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten inngår som en del av Stavånas bekkekløft, som totalt huser fire naturtypelokaliteter.

Begrunnelse for verdisetting: Naturtypen inneholder en velutviklet fossesprutsone på over 2 daa. Lokaliteten oppnår lav vekt på rødlistearter, middels vekt på størrelse og høy vekt på påvirkning i henhold til faktaark for typen fra 2014. En samlet vurdering gjør at lokaliteten vurderes som viktig (B-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle skjøtselstiltak eller hensyn er aktuelle. Gran vil trolig ikke klare å etablere seg i den åpne fosse-enga.

4

Lokalitet: Stavånas S for Liaslættet

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Fjord

Naturtype: Fosse-eng (intermediær fosse-eng)

Areal: 2,7 daa

Verdi: C - lokalt viktig

Undersøkt: Torbjørn Høitomt 12.7.2021

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Biofokus v/Torbjørn Høitomt i september 2021 basert på feltarbeid 12.7.2021. Arbeidet er utført på oppdrag fra Tafjord Kraft AS. Lokaliteten overlapper med en bekkekløftlokalitet som dekker øvre deler av Stavånas bekkekløft. Rødlistekategorier følger Norsk rødliste for arter 2015 og Norsk rødliste for naturtyper 2018. Kategorier for fremmede arter følger Fremmedartslista 2018. Verdisetting følger DN-håndbok 13 med oppdaterte faktaark fra 2014. Sentrale deler av lokaliteten var greit tilgjengelig og lokaliteten som helhet vurderes som godt kartlagt, selv om bratte partier ikke er grundig artskartlagt.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på nordsiden av Nørddalen, mellom Jasvoll og Stavdal, om lag 7 km øst for Stordal sentrum i Fjord kommune i Møre og Romsdal. Denne fosse-enga ligger om lag 100 meter oven for fylkesveien. Berggrunnen i området er hovedsakelig fattig, bestående av gneis. Mindre felter med amfibolitt finnes spredt i omgivelsene og gir svært lokalt opphav til noe mer kalkkrevende vegetasjon.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten omfattes av naturtypen fosse-eng med utformingen intermediær fosse-eng. I tillegg inngår en del intermediært fosseberg i lokaliteten. Vegetasjonen er i all hovedsak dominert av lite basekrevende arter, men vannspruten ser ut til å anrike vegetasjon både på bakken og på blokker/berg. En del av artene som er påvist i denne lokaliteten er derfor litt mer kalkkrevende enn det man finner i kløfta for øvrig.

Artsmangfold: Det er ikke funnet rødlistede arter og utvalget av fossespruttilknyttede arter er begrenset.

Fremmede arter: Ingen registrert.

Bruk, tilstand og påvirkning: Omgivelsene er generelt sterkt menneskepåvirket gjennom planting av gran og omfattende beitebruk, men inne i fossesprutsone er påvirkningsgraden fra beite trolig lav.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten inngår som en del av Stavånas bekkekløft, som totalt huser fire naturtypelokaliteter.

Begrunnelse for verdisetting: Naturtypen inneholder en moderat velutviklet fossesprutsone på over 2 daa. Lokaliteten oppnår lav vekt på rødlistearter, middels vekt på størrelse og høy vekt på påvirkning i henhold til faktaark for typen fra 2014. Dette burde tilsi verdi B. En samlet vurdering gjør imidlertid at lokaliteten vurderes som lokalt viktig (C-verdi). Dette skyldes av potensialet for sjeldne og trua arter vurderes som lavt og at sprutsonen ikke er like godt utviklet som den lenger ned i vassdraget.

Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle skjøtselstiltak eller hensyn er aktuelle. Gran vil trolig ikke klare å etablere seg i den åpne fosse-enga.

Biofokus

– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

